

Liv i 1849—1866; da var det ligesom der skal frem — noget rent Konstitutionelt kan jeg ikke sige — men ligesom noget Venstreligt, noget mere Demokratisk i 1859 med Rottwit. Han gik bort, og det sank tilbage til den gamle Gænge igjen; thi Folket var ikke noget frem til en saadan Forstaelse af Grundloven og dens Krav, at det hævdede samme Lante, for hvilken han var et Udtryk. Jeg tror, vi maa i høi Grad beklage, at Folket døde saaledes. Det er et stort Spørgsmaal, om vi ikke med en anden Deltagelse fra Folkets Side havde kunnet undgaa de Ulykker for Landet og Friheden, som fulgte efter 1859, dersom Folket den Gang nemlig havde haft Kræfter nok til at holde en med det hele store almindelige Folks Mening stemmende demokratisk Regjering paa Benene. Men nu ere vi, ligesom vi i 1859 vare 10 Aar henne i det første Affnit, saaledes nu 10 Aar henne i det andet Affnit af vort konstitutionelle Liv. Dersom der var Tanke om, at man atter kunde tvinge den demokratiske Strøm tilbage og hævde en Faaregjering, et Faavelde her i Landet, som vi maatte om nogle faa Aar til, at det Samme gjentoges. Dersom vort lille Land under disse Forhold skal bestaa og finde en Afrunding af sin Grændse, da maa Friheden være os Alle et helligt Klenodie, der sammenbinder de enkelte Klasser til et Folk og er Løstestangen for alle gode Kræfters Arbejde. Uden det holder det ikke; de Herrer holde ikke Fædrelandet ved at knuge, ved at faae Folket, næsten det hele store Folk, trængt tilbage fra dets grundlovmæssige Rettigheder, og saa danne en lille Kreds omkring Hoffet. Med den Tilværelse og politiske Stilling gaar Danmark ikke nogen lys Fremtid imøde. — Men jeg har noteret dem disse Tal, mine Herrer, for at de kunne tage dem med i deres Samvittighed, om ikke i deres Mund, naar de herefter forklare for deres Venner, enten det nu er i Middagsfelstaber eller andetsteds, at man ikke tør betvo Ledningen af Landets Skæbne, dets materielle og aandelige Interesser, til et Ministerium, der vil stille sig venlig og tillidsfuld til Folkethinget. Det ærede Medlem for Thisted Amts 2den Valgkreds (Sagb). (Stemmer: Lad ham være!) Ja, det vil jeg dog ikke gjøre. Det ærede Medlem og jeg forstaa maatte lidt bedre hinanden end flere af de andre Medlemmer. Ogsaa de maa ikke tro, at det ærede Medlem er saa slen, som han taler til, at have med at gjøre, nei, paa ingen mulig Maade. (Udbrydelse.) Han har kun den Skavank at være uhyre regjeringsvenlig, og havde vi et Ministerium ved Roret, som De holdt af, saa skulde De faae at se, at paa mange Punkter vil De ham til at følge med. Det er kun en vis Tilbøjelighed, som kan være hos mange Menneker af honnet Ambition at stræbe op mod Lyset, mod dem, der ere i Skyden. Jeg antager, at omtrent 25 pCt. af den danske Befolkning ikke endnu er kommen videre, end at

det er dens Hovedformaal at stræbe op mod det, der kan kaste Rang og Stjerner af sig, men derunder indbefatter jeg ikke det ærede Medlem. Men der er en Demoralisation som ligger i Samfundet, som vanfælig lader sig udrydde af et lille monarkisk Land, men som vi tage fat paa og se at faae bort. Den kan under andre Forhold komme tilbage. Det ærede Medlem, som jeg kommer tilbage til, sagde, at Venstre kun holdt af at høre sine egne Sange. Det er ikke rigtigt, vi have ikke ret mange Digtere. Vi have en Del, som ikke høre til noget Parti, og Andre, som ere vore Modstandere, der have sunget mange fornuftelige Ting, som vi Alle gjerne ville synge efter. Jeg skal nævne af et æret Medlem, som staar i Forbindelse med Sagen her, et Vers, og jeg er overbevist om, at det er kjendt af enhver Bonde, af Alle rundt omkring i Landet. Det er:

Den danske Bonde sidder nu
I Folkets Raad med Ære,
Med Skulder stærk og trofast Du
Han skal vor Frihed bære.
Han har et svigtet, da det kneb;
Ved Frederiks og Isted skrev
Med Blod han selv sit Udeløb,
Og hædret skal han være.

Deri ligger Programmet for det ærede Medlem og hans Venners Parti for 20 Aar tilbage, der ligger deres Syn paa det danske Folk, den Gang de endnu stode med deres Ungdoms Tillid til den Frihed, de selv havde været med til at skabe. „Den danske Bonde sidder nu i Folkets Raad med Ære, han skal vor Frihed bære og hædret skal han være“ — det var den Gang, mine Herrer! maa jeg nu spørge de Herrer, hvor mange hæderlige Bønder ere her i dette Thing? Jeg tror, efter hvad der skrives i Blade, bliver det kun en, det ærede Medlem for Kjereminde (N. Andersen) og maatte vor ærede Kollega, det ærede Medlem for Lemvig (Naberg). Det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 3die Valgkreds (Dinesen) er ikke Bonde, ellers vilde han være høit hædret. Lønen, som gaar igjennem deres Blade, er saaledes, at man skulde tro, at, hvis Landsthinget ikke traadte op, saa toge Bønderne deres Transtøvler herind og satte dem i Kassen paa de andre Klasser af Samfundet. Jeg har i disse Papirer vist, hvilke Transtøvler det er, at dette Bondething i de sidste fem Aar har sat paa Kassen af de aandelige Interesser her i Landet. Den Gang skulde han bære Friheden, men nu maa han ikke have Noget som helst at sige med Hensyn til vor Frihed, han maa finde sig i, at det ene Forflag efter det andet begravnes i deres Sigkæpel, og efter at have bevilget en meget god Finanslov, den bedste, vi have haft, skal han lade sig distere, at den tage de ikke imod. Nu skal Du knuses, ødelægges — jeg tager blot